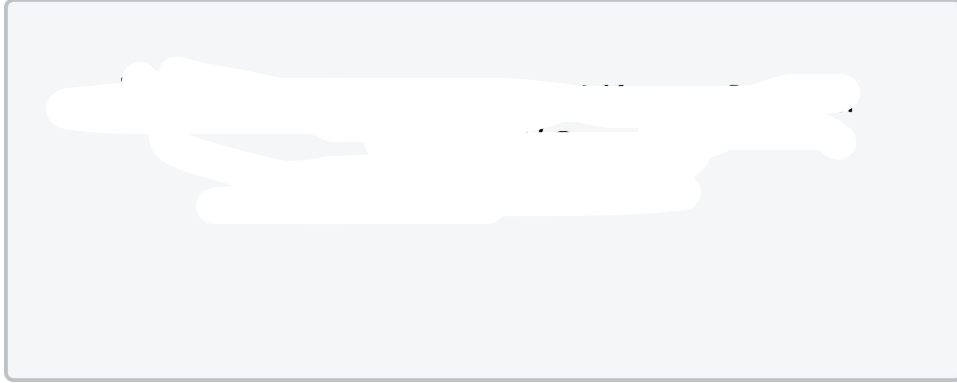

7. SINIF TÜRKÇE EYLEMLER

Ek Fiiller Konu Anlatımı ve Uygulama Fasikülü

Ek Fiiller (Ek Eylemler) Konu Anlatımı

Öğrenme Hedefleri ve Başarı Kriterleri

Hedef: Öğrenciler ek fiilleri tanıyabilecek, farklı zaman ve kişilere göre çekimleyebilecek ve cümle içinde doğru şekilde kullanabilecektir.\nBaşarı: Ek fiilin "-i" kökünü tanımlayabilirim, geçmiş zaman ve şart kiplerine göre çekimleyebilirim ve bir ismin nasıl yüklem olduğunu açıklayabilirim.

Ek Fiil (Ek Eylem) Nedir?

Türkçede ek fiil, "i-" köküne dayanır. İki temel görevi vardır:\n1. İsim ve isim soylu kelimelerin sonuna gelerek onları cümlede yüklem yapar.\n2. Basit zamanlı fiillere gelerek birleşik zamanlı fiiller oluşturur (Örn: okuyordu).

"i-" Ek Fiilinin Çekim Tablosu

Şahıs	Görülen Geçmiş Zaman (-idi)	Öğrenilen Geçmiş Zaman (-imiş)	Şart Kipi (-ise)
Ben	-(y)dim	-(y)mişim	-(y)sem
Sen	-din	-mişsin	-sen
O	-di	-miş	-se
Biz	-(y)dik	-(y)mişiz	-(y)sek
Siz	-diniz	-mişsiniz	-seniz
Onlar	-diler	-mişler	-seler

Örnek Cümle İncelemeleri

Örnek 1: Öğretmen → Öğretmendi (O bir öğretmendi).\nGörev: İsim soylu kelimeyi yüklem yaparak geçmiş zaman anlamı kattı.

Örnek 2: Yorgun → Yorgunmuşum (Meğer yorgunmuşum).\nGörev: Sıfata öğrenilen geçmiş zaman anlamı kattı.

Uygulama: Kendimizi Deneyelim

1. "Öğrenci" kelimesini ek fiil kullanarak "Biz öğrenciydik" anlamına gelecek şekilde çekimleyip aşağıya yazınız.

Ek Fiiller: Uygulama ve Analiz Çalışması

1. Uygulama: Ek Fiili Bulma

Aşağıdaki cümlelerde ek fiil (ek eylem) almış sözcükleri bulun ve altını çiziniz.

1. Dün akşam hava oldukça **soğuktu**.
2. Kitap okumak en büyük **tutkusuymuş**.
3. Eğer **hastaysan** bugün okula gelme.
4. Annem eskiden çok başarılı bir **sporcuymuş**.

2. Uygulama: Ek Fiil Çekimi

Parantez içindeki kelimelere uygun ek fiil eklerini getirerek cümleleri tamamlayın.

1. Küçükken çok _____ (yaramaz / görülen geçmiş zaman).
2. Meğer o da buralı _____ (değil / öğrenilen geçmiş zaman).
3. Sınav zorsa _____ (başarılı / şart kipi) olamazsın.
4. Biz o zamanlar çok _____ (mutlu / görülen geçmiş zaman).
5. Siz de mi orada _____ (memur / görülen geçmiş zaman)?

3. Uygulama: Hata Analizi

Aşağıdaki cümlelerdeki ek fiil kullanım hatalarını bulun, nedenini açıklayın ve doğrusunu yazın.

Hatalı: "O dün çok hastaydıdı."

Neden Yanlış?

Doğru Cümle:

Hatalı: "Biz geçen yıl öğrenciymişizler."

Neden Yanlış?

Doğru Cümle:

Öz Değerlendirme

- Cümle içindeki ek fiilleri doğru bir şekilde tespit edebiliyorum.
- Ek fiilleri şahıs ve zamana göre doğru çekimleyebiliyorum.
- Ek fiil kullanımlarındaki hataları analiz edip düzeltebiliyorum.

Ek Fiiller: Cümlelerin Yardımcı Gücü

Bölüm 1: Bağımsız Uygulama - Cümle Tamamlama

Cümleleri anlam akışına göre uygun ek fiillerle (idi, imiş, ise, -dir) tamamlayın.

1. Kapıyı çalan kişi muhtemelen postacı_____.
2. Eğer vaktin _____, bize biraz yardım eder misin?
3. Geçen yıl bu zamanlar henüz Antalya'_____.
4. Onun en sevdiği yemek taze fasulye_____.
5. Yarın hava güneşli _____ pikniğe gideriz.

Bölüm 2: Ek Fiilin Görevleri

Cümlelerdeki ek fiilin görevini (İsmi yüklem yapmak / Birleşik zaman kurmak) karşılıklarına yazın.

Cümle 1: "Gülüyordu."

Cümle 2: "Çok zekiydi."

Cümle 3: "Gelmişse."

Bölüm 3: Yaratıcı Yazma Çalışması

Aşağıda verilen boşluklara, her birinde farklı bir ek fiil (görülen geçmiş, öğrenilen geçmiş, şart, geniş zaman) bulunan beş cümle yazın.

Çıkış Bileti: Hızlı Kontrol

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek fiil farklı bir görevde kullanılmıştır? (İpucu: İsim mi, Fiil mi?)
 - a) Hava çok güzeldi.
 - b) Oraya gitmişti.
 - c) Ders çalışıyordu.
3. Ek fiilin Türkçedeki iki temel görevini kısaca açıklayın.

2. Doğru mu Yanlış mı? Ek fiiller sadece isimlere gelir.
 - a) True
 - b) False

Murat Hoca Çözüyor: Ek Fiil Örnek Soruları (1-5)

Soru 1: "En sevdiği renk maviydi." cümlesindeki ek fiili ve görevini bulunuz.

Çözüm: Bu cümlede "mavi" ismine gelen "-ydi" (idi) ek fiildir. Görevi: İsim soylu bir kelimeyi yüklem yapmaktır.

Soru 2: "Keşke o da bizimle gelseydi." cümlesindeki ek fiili bulunuz.

Çözüm: "Gel-se-ydi" kelimesinde şart kipinin üzerine gelen "-ydi" ek fiildir. Görevi: Basit zamanlı fiili birleşik zamanlı (şartın hikayesi) yapmaktır.

Soru 3: "Babam eskiden çok başarılı bir öğretmendi." cümlesindeki ek fiil hangisidir?

Çözüm: "Öğretmen" ismine gelen "-di" ek fiildir. İsmi yüklem yapmıştır (Görülen geçmiş zaman).

Soru 4: "Dün akşam çok yorgunmuşsun." cümlesinde ek fiil hangi şahsa göre çekimlenmiştir?

Çözüm: "Yorgun-muş-sun" kelimesindeki ek fiil, 2. tekil şahıs (sen) ekini almıştır. Görevi ismi yüklem yapmaktır.

Soru 5: "Eğer düzenli çalışırsan başarılı olursun." cümlesindeki ek fiili gösteriniz.

Çözüm: "Çalışır-sa-n" kelimesindeki "-sa" ek fiildir. Geniş zamanın şartı olarak birleşik zamanlı fiil kurmuştur.

Murat Hoca Çözüyor: Ek Fiil Örnek Soruları (6-10)

Soru 6: "O her zaman dürüştür." cümlesindeki ek fiil hangisidir?

Çözüm: "Dürüst-tür" kelimesindeki "-tür" eki, ek fiilin geniş zamanıdır. İsmi yüklem yapmıştır.

Soru 7: "Çocukken çok yaramazmışım." cümlesinde ek fiilin hangi zamanı kullanılmıştır?

Çözüm: "Yaramaz-mış-ım" kelimesindeki "-mış", ek fiilin öğrenilen (duyulan) geçmiş zamanıdır.

Soru 8: "Bu kalem senin ise alabilirsin." cümlesinde ek fiil var mıdır?

Çözüm: Evet, "senin ise" (seninse) ifadesindeki "ise" ek fiilin şartıdır ve zamiri yüklemleştirmiştir.

Soru 9: "Dışarıda hafif hafif yağmur yağıyordu." cümlesindeki birleşik zamanı açıklayınız.

Çözüm: "Yağıyor-du" kelimesinde şimdiki zaman kipine "-du" ek fiili gelmiştir. Şimdiki zamanın hikayesi oluşmuştur.

Soru 10: "Yemekler gerçekten çok lezzetliymiş." cümlesindeki ek fiilin görevi nedir?

Çözüm: "Lezzetli-ymiş" kelimesindeki "-miş" ek fiildir. Görevi, sıfatı (isim soylu sözcüğü) yüklem yapmaktır.

Murat Hoca Çözüyor: Ek Fiil Örnek Soruları (11-15)

Soru 11: "Ödevlerini çoktan bitirmişti." cümlesindeki ek fiili bulunuz.

Çözüm: "Bitir-miş-ti" kelimesindeki "-ti" ek fiildir. Duyulan geçmiş zamanın hikayesini kurmuştur.

Soru 12: "O, okulun en hızlı koşucusuydu." cümlesindeki ek fiil ismi yüklem mi yapmıştır?

Çözüm: Evet, "koşucusu-y-du" kelimesinde ek fiil, bir isim tamlamasının tamlananını yüklem yapmıştır.

Soru 13: "Sınav soruları beklediğimden kolaydı." cümlesindeki ek fiili bulunuz.

Çözüm: "Kolay-dı" kelimesindeki "-dı" ek fiildir. İsmi yüklem yaparak geçmiş zaman anlamı katmıştır.

Soru 14: "Keşke buraya daha önce gelseymişiz." cümlesindeki ek fiili bulunuz.

Çözüm: "Gel-se-y-miş-iz" kelimesinde şart kipinin üzerine gelen "-miş" ek fiildir. Şartın rivayeti oluşmuştur.

Soru 15: "O vakitler her yer yemyeşildi." cümlesindeki ek fiilin görevini belirtiniz.

Çözüm: "Yemyeşil-di" kelimesinde "-di" ek fiildir. Bir pekiştirilmiş sıfatı yüklem yapmıştır (Görülen geçmiş zaman).

Cevap Anahtarı ve Çözüm Açıklamaları

SAYFA 1: Uygulama Çözümü

Soru 1: "Öğrenci" isminin 1. çoğul şahıs görülen geçmiş zaman çekimi: **Öğrenciydik** (Öğrenci + y + di + k).

SAYFA 2: Uygulama ve Analiz Çözümleri

1. Uygulama (Ek Fiil Bulma): 1. soğuktu, 2. tutkusuymuş, 3. hastaysan, 4. sporcuymuş.

2. Uygulama (Boşluk Doldurma):

1. yaramazdım (veya yaramazdık), 2. değilmiş, 3. başarılıysan, 4. mutluyduk, 5. memur muydunuz?

3. Uygulama (Hata Analizi):

Hata 1: "hastaydıldı" -> Yanlış: İki tane geçmiş zaman eki üst üste gelmiş. Doğru: **hastaydı.**

Hata 2: "öğrenciymişizler" -> Yanlış: Şahıs eki (-iz) ve çoğul eki (-ler) aynı anda kullanılmış. Doğru: **öğrenciymişiz** veya **öğrenciymişler.**

SAYFA 3: Bağımsız Uygulama ve Çıkış Bileti Çözümleri

Bölüm 1 (Cümle Tamamlama): 1. postacıdır, 2. varsa/ise, 3. Antalya'daydık/daydım, 4. fasulyeymiş/ydi, 5. ise/yse.

Bölüm 2 (Görev Belirleme):

1. Gülüyordu: Birleşik zaman kurmak (Gülüyor + idi).

2. Çok zekiydi: İsmi yüklem yapmak (Zeki + idi).

3. Gelmişse: Birleşik zaman kurmak (Gelmiş + ise).

Bölüm 4 (Çıkış Bileti):

1. Soru: A şıkkı (Hava güzeldi). Çünkü "güzel" isimdir, diğer şıklarda fiillere gelmiştir.

2. Soru: Yanlış (False). Ek fiiller hem isimlere hem de fiillere gelir.

3. Soru: 1. İsim soylu sözcükleri yüklem yapmak. 2. Basit zamanlı fiilleri birleşik zamanlı yapmak.